

Toekomstvisie Sportparken

Gemeente Dordrecht

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Feiten en cijfers
 - 2.1 *Aantal sportparken en verenigingen*
 - 2.2 *Rol van de gemeente en de verenigingen*
 - 2.3 *Kosten en inkomsten*
3. Huidige en toekomstige ontwikkelingen
 - 3.1 *Overschot en scheve verdeling van ruimte*
 - 3.2 *Veranderende kwaliteitseisen*
 - 3.3 *Veranderingen in de sport en de samenleving*
 - 3.4 *Verbindingen met de stad*
 - 3.5 *Dordrecht sportstad*
 - 3.6 *Financiële opgaven*
4. Toekomstvisie op de Dordtse sportparken
 - 4.1 *Het kader: de toekomst van de sport in 2025*
 - 4.2 *De visie op de toekomst van de Dordtse sportparken*
 - 4.2.1 *Van gesloten sportparken naar openbare recreatiegebieden*
 - 4.2.2 *Sport als onderdeel van de wijk*
 - 4.2.3 *Samenwerking en multifunctionaliteit centraal*
 - 4.2.4 *Dordrecht profileert zich als sportstad*
 - 4.2.5 *De ruimte op de sportparken wordt optimaal gebruikt*
 - 4.2.6 *De gemeente kan zo nodig sportparken sluiten*
 - 4.2.7 *De verenigingen en sporters gaan meer betalen*
 - 4.2.8 *De gemeente onderzoekt alternatieve managementmodellen*

Bijlagen

1. Overzicht sportparken
2. Onderhoudskosten sportvelden Dordrecht
3. Bepaling vraag naar sportvoorzieningen

1. Inleiding

Wat is de toekomstvisie van Dordrecht op de sportparken in de stad? En wat betekent dat concreet voor elk individueel sportpark en de verenigingen die daarop actief zijn? Die vragen staan centraal in deze nota. Deze nota beschrijft hoe Dordrecht de toekomst van de Dordtse sportparken voor ogen ziet, als het gaat om de functie in de stad, het gebruik van de ruimte, de exploitatie en de financiering. Ook leest u welke concrete maatregelen de gemeente op basis van deze visie gaat nemen.

Waarom deze visie?

In het Politiek Akkoord 2014-2018 onderstreept de gemeente het belang van sport voor de gezondheid van haar inwoners. Bovendien wil Dordrecht zich graag profileren als sportstad. Uiteraard spelen de sportparken daarbij een belangrijke rol: zij bieden sportverenigingen letterlijk de ruimte om hun activiteiten te organiseren. Bovendien hebben de sportvelden, maar ook de bijbehorende clubgebouwen, een niet te onderschatten sociale functie ('eigen honk').

De gemeente ondersteunt dat door de parken tegen een gesubsidieerd tarief aan de sportverenigingen te verhuren en deze te onderhouden en te beheren. De gemeentelijke financiële bijdrage aan de sportparken - in Dordrecht, maar net zo goed elders in het land - is substantieel. De specifieke en prijzige sportfaciliteiten vormen door deze bijdrage in feite een soort collectieve voorziening.

Tegelijkertijd staat de gemeente de komende jaren voor een bezuinigingsopgave. Dat betekent dat er scherpere keuzes moeten worden gemaakt voor de besteding van het beschikbare geld. Die keuzes zijn ook nodig door de ontwikkelingen op de sportparken. Zo is er op veel parken een overschot aan velden, terwijl er op sommige parken juist krapte is. Daarnaast zijn kwaliteitsverbeteringen nodig om de parken up-to-date en aantrekkelijk te houden. Bovendien veranderen de eisen van de sporters en is er meer behoefte aan verbindingen tussen de sportparken en de stad.

Die ontwikkelingen en keuzes vragen om een integrale visie op wat Dordrecht met de Dordtse sportparken wil. Deze visie staat verwoord in dit document. De visie is mede tot stand gekomen door gesprekken met de stad, met de gebruikers van de sportparken en met de sportverenigingen in het bijzonder.

Leeswijzer

Deze nota begint met een aantal feiten en cijfers: waar hebben we het eigenlijk over als het gaat om de sportparken in Dordrecht? Vervolgens beschrijft hoofdstuk 3 een aantal bepalende ontwikkelingen die er binnen en buiten de sportparken gaande zijn. Deze ontwikkelingen vormen de basis voor de sportparkenvisie die in hoofdstuk 4 uiteen wordt gezet. In hoofdstuk 5 geven we aan wat deze visie betekent voor elk van de sportparken in Dordrecht. De nota sluit met een financiële paragraaf.

2. Feiten en cijfers

Waar praten we eigenlijk over als we het hebben over de sportparken en sportverenigingen in Dordrecht? Wat is de rol van de gemeente daarbij en hoeveel besteedt en verdient deze eraan? Om de rest van deze nota in het juiste perspectief te plaatsen, worden eerst de feiten en cijfers op een rij gezet.

2.1 Aantal sportparken en verenigingen

De feiten:

- De gemeente Dordrecht bezit 11 sportparken.
- Samen bezetten ze een oppervlakte van 100 ha.
- De parken bieden 130 sportvoorzieningen.
- Op de parken zijn 34 sportverenigingen en 5 andere verenigingen actief.
- Onder de sportverenigingen zijn o.a. 11 voetbal-, 5 korfbal- en 5 (van de 7) tennisverenigingen.

Naast de sportparken van de gemeente zijn er ook sportparken in particulier bezit. Deze visie gaat echter alleen over de sportparken die de gemeente zelf bezit, beheert en onderhoudt. Dit zijn de volgende parken:

- Amstelwijck
- Corridor
- Vorrinklaan
- Gravensingel
- Krommedijk
- Patersweg
- Reeweg
- Schenkeldijk
- Stadspolders
- Smitsweg
- Zeehavenlaan

In bijlage 1 staat een kaart van de stad met alle sportparken erin.

2.2 Rol van de gemeente en de verenigingen

Bij het gebruik en beheer van de sportparken hebben de gemeente en de sportverenigingen elk hun eigen rol en positie. Een korte schets:

Eigendom en verhuur

De grond van de 11 sportparken is eigendom van de gemeente. De gebouwen die erop staan, zoals de kantine en kleedkamers, zijn eigendom van de verenigingen. Eén van de vijf tennisverenigingen actief op een sportpark heeft dat deel volledig in eigendom.

De gemeente verhuurt de sportvelden aan de verenigingen op basis van eenjarige huurovereenkomsten. De huurprijs bedraagt ongeveer 20% van de kapitaalslasten. Alleen voor de hockeyvelden wordt meer betaald, omdat de kwaliteit hiervan recentelijk op verzoek van de vereniging is verbeterd. De kostenverhoging die dit met zich mee bracht is verdisconteerd in de jaarlijkse huur van de vereniging.

De verhuur van gronden kent twee vormen. De eerste vorm geldt voor verenigingen die een of meer velden van de gemeente huren en daarnaast een clubgebouw op het park hebben staan. De gemeente geeft de grond onder dat gebouw om niet uit aan de vereniging. Dit gebeurt op basis van een ingebruikgevingsovereenkomst, naast de jaarlijkse

huurovereenkomst voor de velden. In enkele gevallen is er geen sprake van een ingebruikgevingsovereenkomst, maar van een erfpacht- of een opstalovereenkomst.

Kenmerkend aan deze vorm van verhuur is dat de gemeente de velden beheert en onderhoudt. Daarnaast wordt in veel ingebruikgevingsovereenkomsten verwezen naar de schadeloosstellingsregeling van de gemeente. Deze regeling houdt in dat verenigingen bij gedwongen verplaatsing een schadeloosstelling ontvangen.

De tweede vorm van grondverhuur geldt in ieder geval voor 4 van de 5 tennisverenigingen, voor verenigingen die geen hoofdgebruiker van een sportveld zijn of voor gebouwen anders dan het clubgebouw. Zij betalen voor de huur van de grond onder die gebouwen en velden een prijs conform de grondprijs actieve recreatie (nu circa € 1,40/m²). Deze verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de velden en het complex. De gemeentelijke schadeloosstellingsregeling geldt voor hen niet check Henk.

Concreet betekent dit dat verenigingen die zelf het meest moet doen – namelijk het hele beheer en onderhoud van hun complex -, ook meer aan de gemeente betalen voor de grond. Zij betalen niet alleen een gemiddeld hogere vierkantemeterprijs, maar moeten ook een grondprijs betalen voor de grond onder hun opstallen. Opvallend genoeg blijkt in de praktijk dat deze verenigingen financieel gezien stabiel zijn. Waarschijnlijk is dit te verklaren doordat deze verenigingen gewend zijn aan het feit dat zij hun eigen broek op moeten houden. Deze constructie zorgt daarnaast misschien voor een groter verantwoordelijkheidsgevoel.

Beheer en onderhoud sportparken

Het Sportbedrijf van de gemeente beheert en onderhoudt de sportparken. Dat geldt voor de velden die de gemeente verhuurt, maar ook voor de groenvoorziening en de infrastructuur eromheen. De verenigingen zijn wel zelf verantwoordelijk voor kleine onderhoudszaken en het netjes houden van de eigen omgeving. Een uitzondering vormen de tennisbanen: deze worden beheerd en onderhouden door de (tennis)verenigingen zelf.

Bouw en onderhoud gebouwen

De bouw en het onderhoud van de gebouwen is in handen van de verenigingen. Zij betalen ook de kosten hiervan. Tot voor kort konden verenigingen subsidie krijgen voor het bouwen van kleedkamers. Deze subsidie is in 2014 afgeschaft, maar lopende verplichtingen moeten tot 2041 worden voldaan. De verenigingen ontvangen wel vergoedingen voor het beschikbaar stellen van hun kleedkamers aan scholen.

2.3 Kosten en inkomsten

De sportparken kosten de gemeente in totaal € 2 miljoen op jaarbasis (begroting 2014). Uitgesplitst per park bedragen deze kosten:

- Vorrinklaan, Patersweg en Gravensingel: elk circa € 20.000
- Corridor, Smitsweg, Amstelwijck en Zeehavenlaan: elk circa € 100.000 - € 125.000
- Reeweg: circa € 150.000
- Krommedijk en Stadspolders: elk circa € 275.000 - € 300.000
- Schenkeldijk: circa € 650.000

Het verschil in onderhoudskosten per park zit enerzijds natuurlijk in de oppervlakteverschillen. Maar het heeft ook te maken met het type velden; een kunstgrasveld kost vele malen meer dan een natuurgrasveld. In bijlage 2 vindt u een overzicht van de onderhoudskosten per sportpark. Het verschil in kosten tussen een voetbalkunstgrasveld en een grasveld wordt in onderstaand voorbeeld duidelijk gemaakt.

Onderhouds- en beheerkosten, een voorbeeld:

Voetbalkunstgrasvelden kosten jaarlijks:

- € 46.000 vaste lasten (rente en afschrijving)
- € 10.000 onderhoud
- Huurprijs verenigingen € 9.959 (prijs seizoen 14-15)
- Huurprijs dekt 17,7% van jaarlijkse lasten*

Voetbalnatuurgrasvelden kosten jaarlijks:

- € 7.850 vaste lasten (dotatie onderhoudsvoorziening)
- € 12.500 onderhoud
- Huurprijs verenigingen € 3.777 (prijs seizoen 14-15)
- Huurprijs dekt 18,5% van jaarlijkse lasten*

* Exclusief zakelijke lasten

Uitsplitsing kosten

Het totaalbedrag van € 2 miljoen wordt uitgegeven aan:

- personeelskosten: circa € 600.000
- kapitaalslasten: circa € 420.000
- materieel: circa € 300.000
- materiaal/inkoop: circa € 275.000
- werkplaats: circa € 100.000
- Drechtsteden/SCD (overhead): circa € 210.000

In bijlage 2 vindt u een overzicht van de kosten per kostensoort per sportpark.

Inkomsten

De sportparken leveren de gemeente in totaal 23,5% van de totale lasten aan inkomsten op. Dit is € 470.000 op jaarbasis (begroting 2014). Deze inkomsten genereren we door:

- verhuur van velden aan verenigingen en scholen;
- verhuur van grond aan verenigingen;
- commerciële inkomsten, bijvoorbeeld voor de plaatsing van telefoniemasten.

3. Huidige en toekomstige ontwikkelingen

De visie die Dordrecht in dit document presenteert, is gebaseerd op een aantal ontwikkelingen die nu of in de toekomst gaan spelen. Ontwikkelingen in de sport en op de sportparken, maar ook in de stad en de maatschappij als geheel. Die ontwikkelingen staan beschreven in dit hoofdstuk.

3.1 Overschot en scheve verdeling van ruimte

Zoals eerder aangegeven heeft de gemeente 100 ha sportgrond in haar bezit. Deze grond wordt momenteel niet op een efficiënte manier gebruikt. Zo wordt niet elk veld verhuurd en worden verhuurde velden niet optimaal gebruikt. Sommige velden liggen permanent leeg, andere velden alleen op zondag en de meeste velden worden doordeweeks overdag niet gebruikt. De verwachting is dat dit nog meer wordt, aangezien het aantal voetbalteams na een periode van afname stagneert en ook het zondagsgebruik van de velden afneemt.

Naast het overschot aan velden is er ook sprake van een scheve verdeling van het gebruik van de terreinen door Dordrecht heen. Waar het ene park ruimte over heeft, is er sprake van krapte op andere parken. Op Schenkeldijk, Krommedijk en Amstelwijck liggen velden leeg, terwijl Stadspolders krapte kent. Deze krapte wordt vooral veroorzaakt door de sportondergrond (trainingscapaciteitsprobleem door het gebrek aan kunstgrasvelden) en (nog) niet door een tekort aan velden. Ook is er een overschot aan voetbalwedstrijdelden, terwijl er een tekort is aan goed voetbaltrainingsvelden. Tot slot zijn er momenteel meer dan 2 keer zo veel korfbalvelden dan noodzakelijk. Al met al bedraagt de potentiële ruimtebesparing circa 30% van het hele oppervlak. In bijlage 3 vindt u een onderbouwing van deze feiten en cijfers.

Nadelen

Deze situatie heeft verschillende nadelen. Zo drukt het ruimteoverschot op de onderhoudskosten van de gemeente. Uiteraard hebben ongebruikte velden minder onderhoud nodig dan gebruikte velden, maar dat betekent niet dat je ze kunt verwaarlozen. De velden kosten dus geld, zonder dat er inkomsten tegenover staan. Dit geld kan daardoor niet besteed worden aan de noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen van velden en de omgeving van de parken die wel goed worden gebruikt. Een kwaliteitsverbetering in de sportoppervlakte gaat vaak gepaard met hoge kosten.

Daarnaast drukt niet alleen het onderhoud van de velden op het onderhoudsbudget. Het gehele park wordt door de gemeente onderhouden, dus ook de slootkantjes, bosschages en de infrastructuur. Of een park nu wel of niet goed wordt gebruikt, ook dit dient goed te worden onderhouden.

Los daarvan gaan ongebruikte velden ten koste van de levendigheid op de sportparken. Hierdoor wordt de parken minder aantrekkelijk, wat een negatief effect kan hebben op de verenigingen en op de stad.

Mogelijke oplossingen

Het is daarom belangrijk om het ruimteoverschot aan te pakken. Daarvoor zijn verschillende oplossingen denkbaar, die elkaar niet uitsluiten, maar aanvullen:

- De sport maakt plaats voor ander gebruik. Dit betekent dat parken moeten worden verkleind of moeten worden gesloten, zodat daadwerkelijk (financiële) voordelen behaald worden.
- De parken die open blijven, maken ruimte voor de verenigingen die van de gesloten parken moeten vertrekken. Deze verenigingen gaan actief samenwerken met de verenigingen die al op de parken gevestigd zijn. Samen delen zij velden en accommodaties, zodat deze optimaal gebruikt worden.

- De gemeente staat ander gebruik van de ruimte op de bestaande sportparken toe. Daarbij valt te denken aan kinderdagverblijven, fysiotherapiepraktijken, fitnesscentra, etc. Het profiel van het park, de invloed van deze uitbreiding op de omgeving en de vraag van de markt zijn bepalend voor deze keuze.
- De gemeente en de verenigingen zoeken gezamenlijk naar nieuwe mogelijkheden om het gebruik van de velden buiten de gebruikelijke sporturen te stimuleren. Zo wordt een groot deel van de velden nu al in het voorjaar en de zomer gebruikt voor gymonderwijs en sportdagen.

3.2 Veranderende kwaliteitseisen

Om de parken aantrekkelijk te houden is aandacht voor de kwaliteit van constant belang. Die aandacht is er, maar we zien een paar knelpunten ontstaan.

Velden

De velden op de sportparken worden volgens het Meerjarenonderhoudsplan van de gemeente onderhouden en voldoen aan de kwaliteitseisen van de bonden. Toch zijn er op een paar punten kwaliteitsverbeteringen noodzakelijk. Met name in het voetbal is de druk op de velden van sommige sportparken zo groot, dat deze dringend vernieuwd of verbeterd moeten worden. Hierbij gaat het dan voornamelijk over het vervangen van grasvelden naar kunstgrasvelden. Daarnaast heeft de korfbalbond nieuwe afmetingen bepaald voor de korfbalvelden buiten, waardoor deze allemaal moeten worden verkleind.

Kantines

Niet alle kantines en kleedkamers voldoen meer aan de eisen van deze tijd of zijn te klein geworden om de vereniging goed te huisvesten. Op zich zijn de verenigingen hier zelf voor verantwoordelijk, maar sommige dreigen te weinig middelen te hebben om hun accommodatie op orde te houden. Daarnaast verstevigt een goede, aantrekkelijke en duurzame accommodatie de positie van een vereniging en draagt dit bij aan de uitstraling van een sportpark.

Infrastructuur

De verschillende parken vragen om versterkte aandacht voor de infrastructuur rond de sportfaciliteiten. Zo zijn er bijvoorbeeld te weinig parkeervoorzieningen, is het wegdek aan renovatie toe of laat de bereikbaarheid te wensen over. Met name de parken Stadspolders en Schenkeldijk. Ook ervaren bezoekers met name in de avonden regelmatig een onveilig gevoel rond de sportparken. Dat kan onder andere te maken hebben met de verlichting, de bosschages of het hekwerk dan wel het gebrek aan gebruik van het park. Het gevoel van onveiligheid speelt met name bij de sportparken Schenkeldijk en Amstelwijck.

Nadelen

Bovenstaande beschreven knelpunten treffen in de eerste plaats de verenigingen. Doordat zij minder goede faciliteiten kunnen bieden, worden zij minder aantrekkelijk voor (mogelijke) leden. Hierdoor kan het ledental achteruit gaan, met alle financiële en andere gevolgen van dien.

Daarnaast treffen de knelpunten ook de parken en de stad. Verouderde velden en accommodaties, een gebrekkige infrastructuur en een onveilige sfeer dragen niet bij aan het imago van de parken en van Dordrecht als sportstad. Een stad die tot doel heeft om sport te stimuleren, heeft baat bij uitnodigende en kwalitatief goede sportparken.

Mogelijke oplossingen

Om de kwaliteit van de parken te verbeteren is in de eerste plaats geld nodig. Gezien de bezuinigingen heeft de gemeente hier echter geen extra middelen voor beschikbaar. Daarom

zullen deze middelen op andere manieren gegenereerd moeten worden. Te denken valt aan de volgende mogelijkheden:

- Verenigingen gaan actiever samenwerken en delen velden en accommodaties met elkaar.
- De gemeente staat andere functies en voorzieningen op de sportparken toe, die voor de sportparken en verenigingen geld opbrengen.
- Sportparken die onderbenut worden en weinig potentie hebben, worden gesloten of verkleind. Het geldt dat hierdoor beschikbaar komt, wordt gestoken in de kwaliteitsverbetering van de andere parken dan wel het behalen van de bezuinigingen.
- Verouderde natuurgrasvelden voor voetbal worden vervangen door kunstgrasvelden. Deze velden zijn weliswaar duurder, maar kunnen – in tegenstelling tot natuurgrasvelden - zowel voor wedstrijden als trainingen worden gebruikt. Daardoor zijn er minder voetbalvelden nodig. Bovendien zorgen de kunstgrasvelden op zichzelf al voor een kwaliteitsverbetering en kan de vrijgekomen ruimte voor andere functies worden benut.
- Sporters en verenigingen gaan meer voor de velden betalen, onder voorwaarde dat de kwaliteit verbeterd wordt. Dit is nu al het geval bij de hockeyvelden, wat positief heeft gewerkt.

3.3 Veranderingen in de sport en de samenleving

Ook binnen de sport en de maatschappij zijn verschillende ontwikkelingen waar te nemen die invloed hebben op de sportparken. Zo heeft het ongeorganiseerde sporten de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Mensen die nog wel lid worden van een vereniging, stellen hogere eisen als het gaat om het aanbod, de tijden, de plaats en de kwaliteit. Daarnaast krijgt ook de sport te maken met de vergrijzing en ontgroening: het is de vraag hoe lang de jeugd – zoals nu het geval is - nog het grootste deel uitmaakt van de verenigingsleden.

De sportparken en verenigingen spelen nu nog betrekkelijk weinig op deze ontwikkelingen in. Om dat goed te doen is flexibiliteit, professionalisering en commercieel inzicht nodig. Landelijk – en ook in Dordrecht - zien we hier en daar al wel nieuwe concepten ontstaan, zoals doelgroepgerichte sportactiviteiten, multifunctionele velden en clubs die zich open stellen voor andere maatschappelijke activiteiten, zoals flexwerken en kinderopvang. Deze ontwikkelingen zijn essentieel voor de levensvatbaarheid van verenigingen en dragen bij aan de levendigheid en aantrekkelijkheid van de sportparken.

Belemmeringen en uitdagingen

Bij het ontplooiën van nieuwe initiatieven lopen verenigingen echter nog vaak tegen belemmeringen op. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om beperkende regelgeving van de overheid voor commerciële activiteiten. Ook biedt de ligging, de omvang of de inrichting van de parken soms te weinig kansen voor andere activiteiten: het park ligt bijvoorbeeld te geïsoleerd, is te klein of heeft te weinig parkeermogelijkheden. Wil de gemeente een breder gebruik van de sportparken stimuleren, dan zal zij zowel de regelgeving als de inrichting van en de infrastructuur rond de sportparken onder de loep moeten nemen. Van de verenigingen vraagt dit om vernieuwingskracht en de bereidheid om te investeren in de toekomst.

3.4 Verbinding met de stad

Momenteel liggen de meeste sportparken als geïsoleerde eilanden in de stad. Je zult ze vrijwel alleen bezoeken en gebruiken als je lid bent van een vereniging. De meeste parken zijn omgeven door hekken, zodat ze een gesloten karakter hebben. Wandel- en fietsroutes lopen er niet door, maar langs. De parken maken dan ook geen onderdeel uit van het stedelijke recreatieve netwerk. Buiten de verenigingsdagen zijn het verlaten plekken.

We merken echter dat er in de stad steeds meer behoefte is aan verbinding tussen de sportparken en hun directe omgeving. Ook ongeorganiseerde sporters en recreanten zouden er gebruik van willen maken, op tijden dat het hen uitkomt. De gemeente wil beweging stimuleren en heeft er daarom baat bij als de parken vrij toegankelijk zijn. En ook voor de

verenigingen is het belangrijk dat hun (potentiële) leden makkelijk, veilig en graag naar het park toe komen. Een sterkere verbinding met de stad draagt daaraan bij. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan gecombineerde stads- en sportparken, fitnessvoorzieningen in de verenigingsaccommodaties en recreatieve routes door de parken heen.

Tegelijkertijd ontstaan er soms ook problemen als sportparken te dicht bij de woonomgeving liggen. Ook hebben sommige parken en verenigingen te maken (gehad) met vandalisme, inbraken en ruzies met buurtbewoners. Andere parken liggen juist te afgelegen om een goede verbinding met de stad te maken. Per park zal dus bekeken moeten worden wat de mogelijkheden zijn. Het is aan de gemeente, de verenigingen en de partners in de stad om die mogelijkheden vervolgens te realiseren.

3.5 Dordrecht sportstad

Dordrecht ziet zichzelf als sportstad. Gezien de omvang van de sportmogelijkheden heeft Dordrecht ook de potentie om zich als sportstad te profileren. De ambitie is om de focus te leggen op de vijf spaken van het sportwiel: aantrekkelijke accommodaties, sportieve en gezonde wijken, sterke verenigingen, talent & topsport & aansprekende evenementen en verenigingsondersteuning.

De sportparken en de verenigingen hebben dus een stevige taak op dit gebied. Samen zullen zij zich moeten profileren als krachtige accommodaties en organisaties, die de hardware bieden om de software – breedtesport, topsport en evenementen – mogelijk te maken. Dat betekent niet dat elk sportpark een landelijke uitstraling hoeft te krijgen: ook wijkgerichte en stadsgerichte sportparken dragen bij aan een sterke sportstad. Het betekent wel dat elk sportpark moet kunnen voldoen aan de eisen bij een krachtige accommodatie horen. Zowel de gemeente als de verenigingen en de andere partners in de stad zullen zich daarvoor hard moeten maken.

3.6 Financiële opgaven

Jaarlijks investeert de gemeente veel geld in het beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties. Door de toenemende vraag naar kwaliteitsverbeterende maatregelen, zoals kunstgras, nemen deze investeringen elk jaar toe. Aan de andere kant heeft de gemeente te maken met verminderende inkomsten en moet er bezuinigd worden. Die bezuinigingsopgave geldt ook voor de sport.

Niet alleen de gemeente heeft last van verminderende inkomsten. Ook verenigingen hebben zorgen over hun financiële positie, door terugloop van leden en toenemende kosten. Samen met de gemeente zullen zij dus moeten bekijken hoe zij meer inkomsten kunnen genereren en kosten kunnen besparen.

De gemeente ziet deze financiële opgave echter niet als een belemmering of beperking. Integendeel: zij wil de opgave juist aangrijpen om – naast een kloppende begroting - een aantal ambities waar te maken. Die ambities komen voort uit de ontwikkelingen die in dit hoofdstuk staan beschreven, zoals het ruimteoverschot op de parken, de veranderende kwaliteitseisen en de ontwikkelingen in de sport en de maatschappij. Samenwerking, functieverbreiding en verbondenheid met de stad zijn daarbij de kernbegrippen. Ze vormen het hart van de visie die in het volgende hoofdstuk uiteen wordt gezet.

4. Toekomstvisie op de Dordtse sportparken

In dit hoofdstuk presenteert Dordrecht haar visie op de toekomst van de Dordtse sportparken. Daarmee geeft zij een antwoord op de ontwikkelingen die in hoofdstuk 3 zijn geschetst. In paragraaf 4.1 wordt eerst het kader beschreven waarbinnen deze visie plaats vindt: wat zijn de brede gemeentelijke ambities voor het sportdomein? In paragraaf 4.2 wordt de visie uitgewerkt aan de hand van 8 kernelementen.

4.1 Het kader: de toekomst van de sport in 2025

Samen met de stad werken we aan de toekomst van de sport in 2025. We zien kansen om de rol van de gemeente en samenwerking met partners fundamenteel te hervormen. We stimuleren verenigingen om actief te zoeken naar samenwerking, omdat we mogelijkheden zien voor clustering van voorzieningen. Topsport en evenementen vinden we belangrijk, waarbij het duurzame karakter van evenementen voor ons het uitgangspunt is.

De kansen doen zich voor wanneer we traditionele aannames - zoals sport moet dichtbij, toegankelijk en divers - loslaten. Dit levert andere invalshoeken op: zoals het verminderen van het aanbod aan en de diversiteit in faciliteiten, het creëren van mogelijkheden voor commerciële en andere partijen om de exploitatie van (buiten-)sportaccommodaties te realiseren en het verhogen van contributies en tarieven.

De gemeentelijke rol is de afgelopen jaren zowel aan de beheer- als aan de stimuleringskant ingrijpend gewijzigd. Uitvoering maakt meer en meer plaats voor verbinding en regie. Tegelijkertijd vraagt het toekomstgericht denken, de samenwerking en het loslaten van aannames en structuren een intensieve begeleidende rol.

4.2 De visie op de toekomst van de Dordtse sportparken

De toekomstvisie op de Dordtse sportparken bestaat uit 8 kernelementen. Deze worden hieronder in aparte paragrafen beschreven. De elementen staan echter niet los van elkaar, maar moeten in samenhang worden bekeken. Samen vormen ze het beeld dat de gemeente met de sportparken voor ogen heeft.

4.2.1 Van gesloten sportparken naar openbare recreatiegebieden

De sportparken van de toekomst vormen letterlijk en figuurlijk het groene en energieke hart van Dordrecht. Ze zijn onderdeel van de stedelijke structuur en staan niet alleen open voor sportverenigingen, maar ook voor ongeorganiseerde sporters en recreanten. Waar mogelijk zijn ze verbonden met de stadsparken of vormen ze hier één geheel mee. Ze zijn dan ook 16 uur per dag en 7 dagen per week open. Hekwerk en andere elementen die de parken een gesloten karakter geven, worden zo veel mogelijk weggehaald.

Langzamerhand transformeren de sportparken naar openbare sportieve recreatiegebieden. Wandel- en fietsroutes lopen niet langs, maar door de parken en zijn verbonden zijn met het stedelijke wandel- en fietsnetwerk. Daarnaast leveren de parken een actieve bijdrage aan de natuurwaarden en biodiversiteit in de stad. Dat geldt met name voor de sportparken in de Dordwijkzone, een gebied dat deel uitmaakt van de Stedelijke Ecologische Structuur van het Wantij tot aan de Biesbosch.

4.2.2 Sport als onderdeel van de wijk

Sport wordt – meer nog dan nu - een natuurlijk onderdeel van de wijk, waar iedereen aan kan deelnemen. Daartoe verbreedt de gemeente de mogelijkheden om te sporten in de openbare ruimte. Hierbij valt te denken aan initiatieven als de Cruiff Courts en Krajicek Playgrounds: openbare pleinen (Schoolplein 14) en parken, die uitnodigen tot bewegen, spelen, sporten en ontmoeten. Ook semiopenbare pleinen, zoals schoolpleinen of pleinen bij (maatschappelijke)

voorzieningen, worden hiervoor waar mogelijk opengesteld. Daarnaast blijft er ook ruimte voor sportparken in de wijk, mits deze een brede functie hebben, zoals in de volgende paragraaf wordt beschreven.

4.2.3 Samenwerking en multifunctionaliteit centraal

Op de sportparken staat samenwerking centraal: tussen verenigingen onderling, maar ook tussen verenigingen en andere partners, zoals sportaanbieders en de gemeente. Zo zullen verenigingen vaker hun accommodaties en velden delen; in de kantines vinden de verenigingen elkaar. Daarnaast gaan parken meer ruimte en faciliteiten bieden aan ongeorganiseerde sporters en recreanten.

Ook maakt de gemeente het mogelijk om sportparken breder in te zetten dan alleen voor sport. Daarbij valt te denken aan het openstellen van sportaccommodaties voor bijvoorbeeld een kinderdagverblijf, een fysiotherapiepraktijk of een fitnesscentrum. De gemeente hanteert hierbij een 'nee tenzij beleid': andere functies worden alleen toegelaten als ze een meerwaarde bieden aan de omgeving, passen in het profiel van het sportpark, geen concurrentie vormen voor de directe omgeving, samenwerking zoeken met de verenigingen en er een goed en haalbaar plan voor is. Dit wordt per aanvraag bekeken.

Deze veranderingen zorgen niet alleen voor besparingen, maar ook voor een efficiënter gebruik van het park en voor meer levendigheid en toezicht. De gemeente faciliteert dit door de regelgeving aan te passen, de juiste partijen bij elkaar te brengen en te sturen op samenwerking. Dat laatste kan gebeuren door financiële bijdragen aan verenigingen en de gehanteerde huurtarieven te baseren op de mate van samenwerking.

4.2.4 Dordrecht profileert zich als sportstad

Dordrecht profileert zich als sportstad met aantrekkelijke sportvoorzieningen, aansprekende sportevenementen, een rijk verenigingsleven en betekenisvolle breedtesportactiviteiten. Ook de sportparken spelen een rol in die profilering. Dat doen ze elk vanuit hun eigen identiteit. Die identiteiten zijn te vatten in de volgende 3 profielen:

1. Kleine sportplekken en sportparken in de wijken

Naast de sportplekken in de wijk (4.2.2) zijn dit sportparken die doorgaans maar 1 of 2 verenigingen huisvesten. Deze sportparken profileren zich door hun sterke verbinding met de wijk. Dit betekent dat ze naast de verenigingssportvereniging ook andere faciliteiten bieden die voor buurtbewoners interessant zijn. Ook zijn ze laagdrempelig en bieden ze buurtbewoners een ontmoetingsplek.

2. Grote stadssportparken en groengebieden

Dit zijn sportparken die meerdere verenigingen huisvesten die actief met elkaar samenwerken en velden en accommodaties delen. Deze parken profileren zich als brede sportieve recreatieparken, waar georganiseerde en ongeorganiseerde sport hand in hand gaan. Daarnaast zijn ze onderdeel van het groengebied en dragen ze bij aan de natuur in de stad.

3. Grote stedelijke voorzieningen met een regionale of landelijke uitstraling

Dit zijn de grootste sportparken die ruimte kunnen bieden aan regionale of landelijke sportevenementen. Deze parken profileren zich als goed bereikbare, zichtbare en aantrekkelijke locaties waar ruimte wordt geboden aan topsport evenementen, zodat de topsport een bijdrage kan leveren aan de breedtesport. De evenementen enthousiasmeren inwoners te gaan sporten. De locaties worden fysiek zo ingericht dat ze voldoen aan de gestelde eisen van een topsportlocatie.

Door hun eigen profiel te versterken, versterken de sportparken ook de gezamenlijke identiteit van Dordrecht als sportstad. De parken dragen dit profiel uit door hun zichtbaarheid en uitstraling te vergroten. Met name de grote sportparken bieden daartoe kansen, omdat deze vrijwel allemaal langs de N3 liggen: de zogenoemde 'Highway of Sports'.

4.2.5 De ruimte op de sportparken wordt optimaal gebruikt

Dordrecht stuurt actief op efficiënt ruimtegebruik op alle Dordtse sportparken. Daarmee worden de onderhoudskosten beperkt en blijft er meer geld over voor noodzakelijke kwaliteitsverbeteringen. Bovendien vergroot een intensief ruimtegebruik de levendigheid en daarmee de aantrekkingskracht van de sportparken.

Om dit te bewerkstelligen zal de gemeente bij het bepalen van de benodigde ruimte minder uitgaan van de individuele verenigingen, maar meer van het aantal actieve sporters. Zijn op een sportpark bijvoorbeeld slechts 150 sporters actief, dan is dat niet efficiënt. En heeft een voetbal-, korfbal- of tennisvereniging minder dan 400-500 leden, dan is deze vereniging niet toekomstbestendig. Parken met slechts 1 kleine vereniging hebben dus minder toekomst dan parken met meerdere bloeiende verenigingen. Daarbij blijft de gemeente wel rekening houden met de identiteit (wijk/stad/regionaal) van elk sportpark.

Daarnaast zal de gemeente efficiënt ruimtegebruik stimuleren door vaker van verenigingen te vragen om velden (bijvoorbeeld kunstgras) en andere faciliteiten te delen. Ook zal zij op de sportparken meer ruimte gaan bieden aan niet-vereniging gebonden sporters en andere gebruiksfuncties.

4.2.6 De gemeente kan zo nodig sportparken sluiten

De gemeente staat voor een gemeentelijke bezuinigingsopgave, terwijl er tegelijkertijd investeringen nodig zijn om de kwaliteit van de sportparken te verbeteren. Daarnaast vindt Dordrecht het belangrijk om de beschikbare ruimte optimaal te gebruiken en beter in te spelen op de veranderingen in de sport en de samenleving. Dit kan alleen als er sportparken worden gesloten.

Dit betekent dat sportverenigingen zullen verhuizen naar andere parken en daar meer zullen gaan samenwerken met andere verenigingen. De gemeente stimuleert deze samenwerking en de groei van de verenigingen door:

- investeringen te doen in kwaliteitsverbeteringen, zoals kunstgras;
- mee te investeren in gezamenlijke gebouwen of voorzieningen, of garant te staan voor leningen hiervoor;
- samen met verenigingen juist ook te accepteren dat door ruimtegebrek verenigingen fysiek niet meer kunnen groeien;
- verenigingen die moeten verhuizen gericht te compenseren. Dit betekent dat zij een gerichte bijdrage ontvangen voor specifieke kosten en niet meer – zoals voorheen bij gedwongen verplaatsing – compleet schadeloos worden gesteld. Zo houdt de gemeente meer geld over voor collectieve sportvoorzieningen.

4.2.7 De verenigingen en sporters gaan meer betalen

Om de gewenste kwaliteitsslag op de sportparken te maken, is een aanvullende bijdrage van de verenigingen en sporters noodzakelijk. Dit kan bijvoorbeeld door tariefsverhoging of tariefswijziging. Concreet kan hierbij gedacht worden aan een algemene verhoging van de huidige huurtarieven van de velden, of het wijzigen van het systeem waarbij verenigingen meer gaan betalen. Dat geldt ook voor de meerkosten van nieuwe, extra investeringen, zoals kunstgrasvelden. Om een brede kwaliteitsverbetering te realiseren moeten verenigingen hieraan financieel gaan bijdragen. Daarnaast zullen de verenigingen en sporters meer zelf gaan doen. De balans tussen meebetalen en zelf doen zal ook worden ingegeven door de

gewenste kwaliteit. Het is namelijk niet reëel dat verenigingen specialistisch werk van de gemeente overnemen of zelf machines aan gaan schaffen om velden te onderhouden.

4.2.8 De gemeente onderzoekt alternatieve managementmodellen

De 11 sportparken in Dordrecht kennen nu hetzelfde beheer- en onderhoudsprincipe en dezelfde afspraken tussen de gemeente en de verenigingen. Hierdoor worden de beschikbare middelen niet altijd het meest efficiënt ingezet. Daarom onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van andere managementmodellen, waarbij verenigingen meer vrijheid en verantwoordelijkheden krijgen.

Dit vraagt om sterke verenigingen die initiatief kunnen nemen, zowel als het gaat om het beheer en onderhoud, als om de economische doorontwikkeling van de sportmogelijkheden. Daarnaast vraagt het van de gemeente om flexibeler om te springen met grondeigendommen, huurovereenkomsten en regelgeving. Daarbij zal het specialistische onderhoud wel onder regie van de gemeente blijven. Voor wat betreft de overige (onderhouds)werkzaamheden bevorderen we de zelfwerkzaamheid van de gebruikers.